

SAUL
CSERNIHOVSZKI /
Gilboa hegyén

És meghalt Saul és három
fia és fegyverhordozója és minden embere
azon a napon együtt. (SÁMUEL I. 31.)

Hulltak a hősök, vitéz vitéz után,
Hatalmas sófár bűgött a Gilboán,
– Fáradt vagy király, kerülj hátra, mögém,
Inamban még erő, megvédelek én.
– Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Fújd: Rajta vitézek, föl alabárdok!

– Nyilasok lőnek a hegy oldalán,
Fáradt vagy király? Támaszkodj reám!
– Nincs idő pihenni! Fújd: vészben Gilboa!
Még csillog, ujjong ellenség szigonya.
Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Fújd: jöjjön az új sereg, fegyvertárnok!

– A Nap is mérges nyilát szórja rám,
Mi hír a nyelveden? – Elesett Jonathán,
– Két fiam van még, itt a csatatéren,
Ki idehozza, áldással kísérem.
Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Fújd: jöjjenek a késett törzsek, a puhányok!

Ne hátráljunk helyünkről! Ki jön amott?
Mit mondasz, hírnök? – Malkisua halott!
Lesznek még csaták, szívünk meg nem retten,
Ha elesett egy itt, elesnek ott ketten.
Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Ki gyáva itt? Rá megvetés és átok!

– Dőlj a kardodba s ne ellenség kezére!
Mit mondasz hírnök? – Avinádav vére!
Meghalt ő is! – Áll a szikla magasan,
Hercegek áldoznak háromszorosan!
Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Juhok vagyunk-e? Vágóhíd-bárányok?

Fújjad a riadót, zúgjon a harsona!
Hallják a héberek: vérrel telt Gilboa!
Fújd északra, délre, nyugatra, keletre, –
Rendüljön meg a föld dübörgve, remegve.
Most többen vannak, mint mi, a pogányok,
Mit elraboltak, – visszafoglaljátok!

PATAI JÓZSEF FORDÍTÁSA

Áhád Háám /
MÚLT és JÖVŐ

Áhád Háám (Ehad Ha-Am) (1856–1927) a.m. „egy a nép közül”, eredeti nevén Aser Ginzberg a kijevei kormányzóságban született, haszid környezetben nőtt fel. 1878-ban odesszai tartózkodása alatt ismerkedett meg az oroszországi zsidó felvilágosodás, a „haszkala” mozgalomával. Külföldi utazásai után 1884-ben Odesszában telepedett le, s bekapcsolódott a Palesztina feltámasztásáért harcoló Hovevé Cion mozgalomba. Az első cionista kongresszuson, 1897-ben, Bazelban a „politikai” cionizmussal a „szellemi”, kulturális cionizmust állította szembe: „... a cionizmus szellemi mozgalom... A cél az, hogy nemzeti központ teremtdjék, amelynek hatása az egész galutra szellemi lesz (hiszen gazdasági életünk természetesen a vendéglátó ország és nem Erec Izrael helyzetétől függ majd”. A vallási és etikai hagyomány megőrzését szolgáló írásai egyebek között *Válaszúton* című háromkötetes gyűjteményében jelentek meg. 1912-ben letelepedett Palesztinában; Tel-Avivban, a róla elnevezett utcában, a város által adományozott házban élt 1927-ben bekövetkezett haláláig. A tel-avivi temetőben Max Nordau mellé temették. Itt közölt írásának forrása: Áhád Háám: *Válaszúton* (Válogatott tanulmányok), Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetsége, Budapest 1943. Összeállította, fordította és utószóval ellátta Herskovits Fábíán, 68–76. l.

*

Öntudatlanul is nagy filozófus volt az az ember, aki először ejtette ki ezt a szót: „én”. Mennyit fáradoztak azóta a bölcsek, mennyi elméletet alkottak, hogy megmagyarázzák ezt a rövidke szót! De mindedig nem sikerült megfejteti vagy megmagyarázni: ki, mi az „én”? Minden korban újra és újra felvetődik ez a kérdés, és minden kor más és más feleletet ad rá, megfelelően a tudomány és filozófia uralkodó eszméinek. A múlt nemzedék gondolkodói azt hitték, hogy az „én”-nek mint önálló, alapvető lénynek létezése vitathatatlan, evidens tény, mely semmiféle bizonyításra nem szorul; most korunk lélekbúvárai az „én hasadáról”, „kettős énről” és hasonló dolgokról beszélnek.

Anélkül, hogy követnénk a filozófusokat a metafizika mélységeibe, egyszerű emberi nyelven szólva azt mondhatjuk: az „én” az emlékezet és az akarat, a múlt és a jövő összegét jelenti. Kétségtelen ugyanis, hogy ha valaki azt mondja: „én”, akkor nem hajára vagy körmére gondol, melyek ma testéhez tartoznak, holnap pedig szemétdombon oszlanak, hanem arra a szellemre, arra a belső erőre, amely titokzatos módon összeköti a múlt minden hatását és emlékét a jövő minden akarásával és reményével, mindebből szerves egységes lényt alkotva.

Ez a szellemi alkat aztán együtt növekszik és fejlődik a fizikai, a külső alkattal, csakhogy fejlődése fordított irányú; a jövőből irányul a múltra. „Amikor az ember